

Bölüm 3

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE SPOR

Kadir ÇALIŞKAN¹

Spor, bireysel gelişimden sağlığın geliştirilmesi ve hastalıkların önlenmesine, toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesinden toplumsal bütünleşmeye, kültürler arası etkileşimden ekonomik değer yaratmaya kadar pek çok sosyal zeminde birleştirici ve bütünleştirici bir fonksiyona sahiptir. Bu yönüyle de 21. yy başı itibariyle Birleşmiş Milletler, hem rekabetçi spor hem de basit fiziksel aktivite biçimindeki spora büyük ilgi göstermekte ve temel bir insan hakkı olarak tanımlamaktadır. Ayrıca spor, birçok önemli BM belgesi ve beyannamesinde barış ve insani gelişme için etkili ve ekonomik bir araç olarak kabul edilmiştir. Sporun sürdürülebilir kalkınmaya dâhil edilmesinin temellerini, Berlin Deklarasyonu (2013) ve UNESCO Genel Konferansınının 38. oturumunda ele alınan Uluslararası Beden Eğitimi, Fiziksel Aktivite ve Spor Şartı oluşturmaktadır (UNESCO, 2013 ve UNESCO, 2017). Berlin Deklarasyonunda sürdürülebilir kalkınmayı ilerletmek için spor politikalarının önemi vurgulanmıştır. Ortaya çıkarılan politikalar Kazan Eylem Planı'nın (KAP) oluşturulmasıyla hayata geçirilmiştir.

Ancak spor yoluyla kalkınmanın desteklenmesinden önce, sürdürülebilir kalkınmada sporun yeri ve öneminin anlaşılması için öncelikle temel kavramların açıklanması ve kronolojik biçimde sürdürülebilir kalkınmanın gelişiminden bahsetmek gerekmektedir. Bu tarihsel gelişim açıklandıktan sonra uluslararası kurum ve kuruluşların sürdürülebilirlik eksenli çalışmalarında sporun nasıl yer aldığı açıklanacak ve çeşitli örneklerle konu derinleştirilecektir. Son olarak kalkınma ve spor ilişkisi tartışılarak öneriler sunulacaktır.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMANIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Sürdürülebilir Kalkınma kavramının ortaya çıkmasından önce çevrenin korunması ve mevcut kaynakların verimli şekilde kullanılması gerekliliğini vurgulayan pek çok önemli gelişme yaşanmıştır. 19. yy'ın başları itibariyle Almanya'da ormanların korunmasına ilişkin yasalar çıkarılmıştır. Yine o tarihlerde tarımsal faaliyetlerde verimlilik üzerine yapılan çalışmalar, 1900'lü yılların başlarında da

¹ Bitlis Eren Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

bu tür olumsuz olayların önlenmesi ve kontrol altına alınmasına özellikle dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Farello, A., Blom, L., Mulvihill, T., & Erickson, J. (2019). Understanding female youth refugees' experiences in sport and physical education through the self-determination theory. *Journal of Sport for Development*, 7(13), 55-72.
- IOC (2006). IOC guide on sport, environment and sustainable development. International Olympic Committee.
- IOC (2015). Olympic charter. September, Lausanne, Switzerland.
- McCullough, B. P., Kellison, T., & Melton, E. N. (Eds.). (2022). *The Routledge Handbook of Sport and Sustainable Development*. Routledge.
- Meadows, D. H., Meadows, D. L., Randers, J. & Behrens, W. W. (1972). *The Limits to Growth*. New York: New American Library.
- Millington, R., & Darnell, S. C. (Eds.). (2019). *Sport, development and environmental sustainability*. Routledge.
- UNEP (1972). Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment. UNEP Report -Stockholm Declaration.
- UNESCO (2013). International Conference of Ministers and Senior Officials Responsible for Physical Education and Sport, 5th, Berlin. (SHS/2013/PI/H/8 REV).
- UNESCO (2017). *Kazan Action Plan* (SHS/2017/PI/H/14 REV). <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000252725>
- United Nations. (2014). Sport as a means to promote education, health, development and peace. Resolution A/69/6, New York.
- United Nations (2015). Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. Resolution A/70/1, New York: UN
- United Nations (2017). 2030 Agenda acknowledges sport as key enabler of sustainable development, peace, deputy secretary-general says during high-level exhibition. United Nation Press. <https://www.un.org/press/en/2017/dsgsm1097.doc.htm>
- Valeri, M. (2019). *Corporate social responsibility and reporting in sports organizations*. Switzerland: Springer International Publishing.
- WCED (1987). Our Common Future. World Commission on Environment and Development. Oxford University Press, Oxford.

İnternet kaynakları:

- http-1: <https://nasamer.ku.edu.tr/surdurulebilir-bir-gelecek-insasi-icin-spor/>
- http-2: <https://uefafoundation.org/action/living-together-turkey/>
- http-3: <https://uefafoundation.org/action/play-for-equality/>
- http-4: <https://undpturkiye.exposure.co/kureselamaclaricinhareketegec>